

ACC. N:R M. 14221: 1-15

Landskap: *Småland* Upptecknare: *L. Ph. Pettersson, Tjingsgård*
Härad: *Konga* Berättare: " "
Socken: *Ljudeu* Berättarens yrke: *lantbr.*
Uppteckningsår: *1956* Född år *1876* i *Ljudeu*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration. s. 1-15.

LUF 103

(se M. 14222!)

ACC. N:R M. 14221:1.

Först,

7 Ljuder liogade emigrationen 1850-talet mycket sparsamt.
 Kan man antaga. För att få fullständigt redskap på utvandringen
 för söken har jag för annat ändamål begärt utdrag ur kyrka
 böckerna från denna tid ¹⁸⁵⁰ framåt, men har ännu ej bekämt
 det som fulltas. 1850 komnade ^{en} par bondpojkar söken och dess
 bror, som stannat hemma på gården. Samuel Gunnarsson, som
 berättat för mig deras historia, som var romantisk nog, men
 fullkomligt sann, vilket en viss omfattning kan bekräftas
 dessutom var berättelsen fullt sanningsfull i allt. Bröderna reste
 dels av den anledningen, att de ej fanns utrymme eller framtid
 här och inte mer än en kunde få köpa gården. Hovens oblygsamhet
 var stor nog ändå. Resten var guldlandet och dess utredningar
 gick från man till man. Guldlandet var då Kalifornien.
 Dit ställde åtminstone en annan färdens Peter Gunnar, så än
 hans namn ständigt och som spridde smittan, att han ägnats
 bra. En ~~en~~ skälfremd "perr" guld var hans det lilla
 största fynd på en gång, men mycket guld gjordes ännu i
 Kaliforniens strömfåra och Peter Gunnar blev mycket rik.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUNDLuf 103
1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

Han hade vid utresa lovat handla den Fredrik Schenquist
 så god som regetablerad i Jugojs, ^{om} han Petrus Litters guld.
 skulle han gemant skära dämren och snart antände en
 mycket förmåga guld för den som kunde ha lyckan med sig. Hans
 går jag ej en dag längre sa handlaran och listo ut antetern
 på dubbel mögligda kross, som i minnens minnet är en pyramid ännu i ögat.
 Bersten och tre clittorn indragtas hos oständaren och för att ej ställa
 dem på ^{väntan} han ^{kan} allv ändr genom an partens gamla isten
 saker. Dessa återlästen allidig, ty den hos ^{fast} dän för allt partens
 hos en lantens enofan ^{ty} S. kan allidig et något guld.
 i stället stoppades han in i enbörda ^{arna} kriget på modstaternas
 ar. Skadades ^{om} av rannkerna i ena knäet i ett av de blodiga
^{och dag} träffningarna. Nu kommer Sannerst, Sannerst in i
 bilden. Längst om länge, nemligen i slutet på 1880 talet
 upplemlar egen munkemen kausk protman hos ^{Sannerst}
 i Aitabäckens pastor embetet i byden och outalar, att
 en mycket rik utomvras lott och hans egendom håller
 på att råka i rövarehänder. Petrus Gunnar är mest

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

manuset på den löste, men ingen Petter Gunnar finnes i kyrk.
 Presten är så god som sig och ingen annan minns något om de
 Emigranterna från Ålbäckssås. Den gamle klosteren Lundell som
 varit udel och sökt i böckerarna för dock en smule till när han kom
 hem och resor upp till prästerna igen och försäkrade att man skall gå
 till Saumal i Åsane. Ja så blev det, men Saumal var en rikare
 rikaste bonde och hade där till broderns arv inestämde och
 anade argan list och vägrade att resa med för att utreda den
 stora affären. Petter Gunnar hade varit storlyggsman i
 i Denver också. Men Saumal reste och lå tillfälligt han också
 sin enda broder Gustav, en försäpman ^{hans} storkar, bodde hos en
 salongarie, som egentligen var den som tog de mesta pengarna
 an Petters egendomar till. Överste och Gustav och ärtiden
 hade varit krigskamrater och det enda rediga serpitan
 Gustav egentligen talade om för broder från Sverige, var att
 hans silverdosa förlöst livet på honom, ty en kula träffade
 just där. Det kan vara nog om Petter Gunnar och hans yngre.
 Saumal vände hem, men han glömdes sedan ej omtala sin

3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4.

Sin resa till Amerika, men om hem mycket pengar knuffade
 med sig hem tog han. På Capitolium i Denver läste han ^{att} det var
 laggen Peter Gunn. omst. Josmar sig på att modellerna träffade
 krigsverk. Schergerist och hennes döttrar, Jög Jivogsjö glömda allidig
 Fru S. hade pension från Amerika under lång tid ty hon blev
 nära 100 år gammal. Markta av politiska eller religiösa skäl hade
 någon behövt emigrera därifrån. Det var ryktet om hem lät
 det var att bli rik, gräva guld eller att bli en farmac. När
 man fått sin första lön på amerikanskt medborgarsk. Kunde man
 få jord "homestead", och det var annat än de små usliga hemmen
 man brukade här. Det var mest småbönder som emigrerade först.
 Till Minnesota ställes i regel dessa jordbrukare färdan. Där
 hade några härfvån lyckats bli som farmare. Det lär vara svenskar
 och Tyskar som odlat denna provins så gott som i mitt första egentliga
 minne var emigrationen är från 1882. Min mor var ledsen och grät
 och far hade ej sitt vanliga glada humör. jag förstod ej var det var för.
 minnes blott att store brot tog mig i famnen och hastigt släppte mig ner
 och amor grät stunda Tårar. När jag blev lite äldre fick jag veta att

5
 Wilhelm, så hette min rest till amerikanska den yngre och att det skulle vänta
 mot dess vilja. Han var ettårig gäves och det var en nybörjare som
 så för tiden gjorde utmärkt rik. En itenändars emigrant hade sett
 amerikanska i hemmet på honom och efter 14 dagars betänkt
 hade han rest. Han skulle få anledning att ge många yngre
 ty ännu tre barn en systers och två pojkar emigrerade, sådana
 var amerikanska. Min mors hälsa bröts väntan med. Syskon-
 nem stannade i Chicago för alltid. Min bror Axel kom till S. reste
 på vintern 1888 i sällskap med många ^{andra} från vår lilla by. För att visa
 huru snart det var att övertala någon att stanna hemma relateras jag
 hamsfall. Han hade ett överdligt gott läshumör och min äldste
 syster och föräldrarna ville att han skulle studera, hans
 lärare i folkskolan och prästen följdes personligt vår värdighet
 till honom, men ingenting hjälpte. På samma gång reste
 en kamrat från skolan och en större begäring än min bror,
 ett matematiskt sinne. Han reste mot sina föräldrars önskan
 han också. Min ^{brors} syster följde det bra hos en mängd medicin,
 en som tillverkade patentmedicin som naturligtvis hjälpte mot

ACC. N:R M. 14221:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

mot allt vad sjukd. lätte. Vi fingo medicin hemsänd hit. Det var en
 osannolijkt underbart recept, en indianisk medicin, räddad av mitt
 stod dot. Den var nog bäst för fabriksant. Från grannens hem reste insalles
 7 barn och endast en av dem kom hem. Det frågas om de hem-
 emigranterna voro mera framåt än de som stannat hemma, men
 det kan knappast sägas att de var. De flesta som kom hem och stannade
 hade i de flesta fall inte sett mycket mer av amerika än skoppar
 eller sägverket och i närmaste stad någon gång. Det gäto att
 spara och arbeta om man skulle få något med sig hem. Tiderna
 voro långt ifrån goda alltid. Men när de kommo, alltid till julen
 så voro de i fin amerikansk dress, och alltid i päls. En par minns
 jag i väldiga vargskinnspälsar. Allt var i deras berättelser stort där
 stora, träd, jättstora lass o. s. v., men några märkvärdigheter
 äskadkommo de sällan. Det var ej heller så lätt, ty väntan allt här
 hemma gick i de gamla livlspår på 1890 t. Till och med inför
 1900 t. En enda skall jag dock framhålla och det var grannens son, som
 reste 1898. Hans berättelser om drameriska voro dock otroligt överdrifna
 och "lovade". Allt hade gjort och till sist trodde han själa på sina
 historier.

och man berättade gällt åt honom, man har behållit
 mera än så, ty han var kunnig, vägrade sig på allt
 och lyshades bra. Bänder belevs i belevs i slutet på 1800 t.
 1800 år äldre var han, men i sammanhang i allt och fingo
 det på hela socknen i förmyndar och i ^{en} fördr. jordbruksförhållande. m.m.

I

HEMVAÄNDANDE SWEDESKAMERIKANER ACC. NR M. 14221:7.

HARLÖF

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

hade de premierna vid julotten och många sådana
premiärdagar, tillade jag och andra yngre pojkar stor
ögt på svensksamerikaner och önskade en hel del och
några tänkte nog, det blir väl min tur. Så mycket dollar
hade de fluta ej. ty på 1800 talets pleit var det knäna och
dåliga tider i Amerika. Har en falli sammanhänglig hi-
storia som kan passa som minuter för de flesta av de
hemväändande. På sin 80 års dag berättade, när över
90 årige f. d. lantbr. och svensksamerikaner H. K. Petersson
vad jag visste föret följande: jag var stor och stark
och tog tjänst här hemma. 14 år var jag, men jag
kunde köra i jorden med åker och plög och följa utom
lagen. Helt fanns ej mer än här en enda bondi i byn
som hade 32 bönder. Utomman gav också bindaren
pengar efter godheten. Det var smält och kringt här
hemma, men vi hade vad vi behövde. 1887 reste jag till
amerika och genast var det stige mig ut i Krogen.

Vi varades en bar och kom ut till en camp

djupa skogen. Betalning var låg och höll man sig till godo
 med det de behagade betala, stodo mer än 30 andra beredda
 att stiga in i stället. När det var slutslaget för säsongen
 var det då ge sig ner till "Menaplis" och äta upp de pengar
 som voro i behåll, och då flyttar björva ut sig, men som
 nya emigranter från alla länder ideligen strömmade in
 i landet, var det svårt. Hos farmarna kunde man få tillfälligt
 arbete och kostaden var en halvstack, ^{ett} skred med halva.
 Farmarna voro emne dåligt belagda och inga vidare
 djur höllas. Jordarna var bördig och gavs rikligt utan att göddas.
 Min ende broder hemma, skrev att han snart skulle
 komma över. Han ville inte gå hemma längre, då alla
 hans kamrater så gott som rest och nu tjänade ganska
 pengar. Jag visste bättre och skrev genast: Kom ej för
 jag skriver. Här är inte så goda tider just nu, men
 det skall bli en förändring igen snart och man väntar
 goda tider. Jag satt på bordsmingshuset och väntade
 nästan efter månad på något att göra och en dag

9

ACC. N:R M. 14221:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

9.

när jag såg en genom fjöresten, såg jag Carl Station, så
helt brodern, komma gående. Det var ej roligt, men vi
hankade oss fram ^{men} i jingo beffe nere på berget. Det var dålig
och dyr läkarevård. Carl sluter dog, men jag som fluffade
ut till en snäll ^{svensk} familj överlevde. På hösten kom en
något är läroter kom en bren från fem, som var en-
sam hemma på gården, med en dotter, mor var död, och
han skrev: Kommer du ej hem till julen så hjälper jag gården
till skylla. Fem år hade jag varit där ^{när} jag vände
hem och övertog gården. De bästa affärsen gjorde svens-
kammarna när de kommo hem, ty de jingo gårdarna
yllemt billigt och de jingo lilla itag trika, eller välkända
"brudor", som det heter nu, ty svenskammarna var
omgäfvor av en viss minnens. Och så gick för Axel
Petersson. En duk tog Carl har han varit, men
det var han före strösen. ja detta var en som
och ej utstufferad historia. Nu minns syren
D jag har och en systor tagit sig lika bra fram i Sverige
har jag nämnt förut, men det betyder ej att, inte emigrationen varit till nytta för många.

ACC. N:R M. 14221:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

10.

En emigrant som rest ut tilligt och lyckats var min hustrus
 morbror Frans Jansson. Tio gånger kom han hem och det på-
 stods att hans förmögenhet var mycket stor. Han gästade hos
 oss och han var som en fullblodsamerikan. Jag fråga allt om
 Amerika och om huru den nye jarmmen började. Själva hade
 rest ut till södra Dakota och fått sig tilldelat ett "homestead"
 det fick alla som ville odla upp prärien, gratis. Först var det till
 bygga ett litet blockhus "skantz" där man kunde ha sked
 och kaxa mat. Sedan köpa ett par oxar och en plog samt
 kultivera prärien som bredde ut sig som en hav. Det vänta
 vänt var buffelkonen som grädes i mellan. Indianerna
 hade "killed" de flösta. När han odlat det matas reste han hem
 och hentade en hustru från samma by där han själv vänt upp.
 Nu var han rik, men där om ordade han sig och inte frögade sig.
 En annan järnväg kom att gå förbi hans farm och en stad
 växte upp i närheten. Så enkelt var det. Många andra emigranter
 som blivit fattigare misshandlades och han köpte in deras
 lottor. Som minne från sig och sin hustru skänkte han
 1000 kr. till ett lovvis.

ACC. N:R M. 14221:11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

11.

en tur ner till södra kyrkan. Det var svenskan som
lyskats, men de som misslyckats språk man ej till.

På 1880 och 90-talet var emigration. Jullgång, konvikttag, skibeare sin
cirkulär och prilitor till varje gård och på varje vägg hängde bannar
och Vita stjärningarna stora bitar i färghuset och fullständigt beklag
på allt hästkarftor an. m. I hemman som skulle släppa till
dumma det kände de hade var det en tungt stämning. Den bästa
blåvinsade kaffet med den blåvins adressen i svarta bokstifter
stod öppen. Finrummet och fylles av kärlekfulla händer med allt
nuor hade tillverkat. I dofluta fall blev det avsked för livet.

1888, jag var 15 år gammal, reste från vår lilla by Sjungsjö var en
många på en gång, annars var det mera i Steppis eftersom han
vänta till, men resa skulle ^{de} i alla fall. Det var likesom nödsträngt.
Min ~~bror~~ ^{andra} bror reste nämnda ^{som följde vänta} ~~och~~ ^{och} jag fick följa med till
stationen där en stor mängd ungdomar ställte till och flera anlände med
Tåget sidos från. Dashed i Lössbo igår. Inne från vagnarna hördes
draggelsmusik och sång. 1888 års vinter var den värsta vinter jag upplevt
och man hade skattat snö hela vintern och en Tågsstod inkommit i Sjungsjö
en vecka. Det var nu i April man såg Lössbo i stora plöjans längd vagnen.

All många äldreuskas reste till amerika kan man föreställa sig
 huru vi i det gamla hället på emigrera. Där hvar en kom till
 sker hon för jämveden att de skulle komma som de levat när de reste.
 Äldste som skera de att det ralla klockaste vore att vi såldt gårdar
 och kommo till dem. Det vore det bästa för pojkarne, jag kenne det
 var jag 14 år och en yngre 13 år. Skov blev eld och ligger och
 ville ju för oss bättre komma i väg. Jag ville innerst icke inte
 komma jüdemegården, som gät i en yvrig far till som sedan tidigt
 1600 tal, även hade icke enat mig som nästan var nervös
 i sin äver att komma i väg. Far talade om huru hvarfarfar
 förd under konung Adolf Fredriks tid somsonen att ej låta gårdar
 gå ur släkten. Farfar hade tyvärr blivit alkoholist. Det var under
 husbehåll. vänta skede. sådana löften förpliktigen och så var
 det en mycket stor skogsgård varken betägen mellan två
 vakra sjöar och far hade lagt ner hela sitt livs arbete i odlingen.
 Jordens jüeskoget vore oskulade, der vore hvarns öquistare.
 Som egen domligt anser jag att min äldste systers hade ej så lite häp-
 konster av den gamla farffus far som levde till 1858. Omständig:

12.
 FOLKLIV
 ARKIVET
 LUND

aktarna föransat det så att i stammens hemma och för jöde
 döpa på sin käre gård. En son till oss har kommit en bra
 plats, vattenfallet och köpt gården o. l. stontrivs. En par sonsoner
 vära upp på om i utet andra jödelandens utroffa blev det på en gård

Många emigranter kom hem

och köpte föräldragården, som jag fövnt nämt. Gårdarna
stodo i låga priser i början på 1900-t. och köptes
sedan stiga. Tiderna blevo goda och kräfligare

för jordbrukarna än från än och skogen steg i värde och det var alltid goda
affärer för
köparne.
Du har amerikanska hemmen var ett uttryck som begagnades
som dem som hade ^{dit} bra här. Detta påstående kan måhända

ansindas nu med ännu större rätt. Kanke ~~ändå~~ jag
dock bör säga, att de hemvändande varit en riktig ^{klass} klass, att få
med på sigketen i om jordbruket och ^{hade} andra utgård som på
tingen än de som aldrig varit över "pölen". På andra sidan
kommo en del ungdomar ^{hemifrån} hemifrån och som sedan återtog
gårdarna, ett i folkskolor och längre fram i lant-
mannaskolor och detta var ju en god föröv. Sannligen
hemvändande voro trassiga på flera sätt och flera av dem,
några av sinas skolkamrater kommo fattigvården till
last. Det hade väl givet den vägen ha hemma och så.
Sådana Emigranter som fingo ettesettelstånd på 1900
talst komma ofta hem till föräldrarna. De äro inte sällan

13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

utan företagen i olika brancher och de vill att de ska bli bra.
 Alla de barn med sig är dessa överförljaste i Sverige och
 föräldrarna försäkra att deras företag skulle gå lika bra här som i Amerika.
 Så mycket ha de sett och de ska komma tillbaka. En smul, över
 80 år fick ¹⁹⁵⁵ tidigt till flyg över till U.S.A och återkomna vad
 han, att han gärna gjorde om tiden, men då vill han i Sverige.
 Samla skolkamrater till mig skriva ganska regelbundet till mig om sina
 och flera av dem var över meddelat här, men inte
 så värt mycket ha de blivit uppåt i U.S.A. De är diverse
 arbetare s. s. v., men de ska bli i college. Från Teksas och
 och Tyklan, som ^{längs} ~~längs~~ ^{skollag} ~~skollag~~ och även
 i ^{slutet} ~~slutet~~ ^{suff} ~~suff kom de hit till mig, med helningar från familjer
 eller snorvar. De villja de de gillar där föräldrarna bolla.
 De tycka ^{att} ~~att~~ är vacker och bra på jobbet. Naturligtvis är
 det så ~~att~~ ^{att} är onyttigt och moderniserat. Sockenverksamheten
 och kyrkoyrket är fortfarande intressant, men ganska värd
 de hem till det stora landet som jag är deras land, Ty alla
 fall är Sverige nästan glimt. De unga är även barn
 och Amerika är ett stort land där de kan "leva utan gränser"~~

14.
 i Amerika.
 om sina
 förhållande.

ACC. N:R M. 14221:15.

"och om grundskolläroplanen"

På 1880 talet talade ^{man} som tulleman, om protektionister och frihandlare i varje bondgård, lika i tvist som nu i några få ägar auktoriteter ^{ägar} ~~och~~ även röstade gjorde man ej. Första gången jag röstade till riksdagsman, på något av de första åren på 1900 t. var ^{vi} 6 st. röstande och nästa valperiod 20 st. Det var blott "nämndermannapolitiken" det till. För vämpeliktens skull reste en stor del. 90 dagars vämpelikt var något oerhört. Tidningarna skrev också att ryssarna rustade för att överfalla Sverige. De gamla hade hört berättelsen om ryssarnas härjningar i Poleska. Red innan vi skall minsta var en slagord, sedan gick man ej utresottillstånd. Och reste gjorde man verkligen som fört väntat. Några av de familjer som rest i ett tidigare skede kunde aldrig åter. I vilken mening de det avgjort bättre, men längre fram reste ej så gamla föräldrar över på yskande av barnen som fått det bra eller åtminstone anpassat sig. Men i ett parfall kommo de gamla igen. De kunde ej trivas. Flertalet var jag att de som rest på gamla dagar ville hem igen, men fång ej för hem.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

15.

i början på
1800 t.